

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a :
Pe unu anu 5 fl.—cr. pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

Nr. 2676.

**Catra on. officii protopresviterale si parohiale
romane gr. or. din dieces'a Aradului.**

Prin intimatulu inaltului Ministeriu reg. ung.
de culte si instructiune publica, cu datulu 27. Iuniu
a. c. Nr. 821. Pres., se dispune, ca adresele oficióse
catra persóne aflate in Bosni'a si Hertiegovin'a —
pentru ca acele se fie siguru admanuate, sè se tra-
mita pe calea autoritatiloru locale, unde se sustienu
respectivii adresati, scriindu-se pe cuverta: *scutitu
de porto; in afara de serviciu publicu (portomen-
tes; köszolgálati ügyben.)*

Ceea ce pe calea acést'a se aduce la cunoscin-
ti'a organeloru nóstre subalterne spre scire si aco-
modare.

Ar ad, 14/26. Iuliu 1888.

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopulu Aradului.

Starea nóstra economica-financiara.

Am intimpinatu cu vine satisfactiune in foile
nóstre si in deosebi in „Biseric'a si Scól'a“ bune pre-
legeri in caus'a nóstra economica-financiara si le-amu
lnatu aceste dreptu semnu de tredie si firu condu-
catoriu dela intunereculu vechiu la luminare. Am as-
teptatu aceste cá o consecintia a lucrului, timpu de
vre-o diece ani, timpu in care si atentiunea mea se
totu pregatiá se veda aceste semne bune. E dreptu, la
noi tóte vinu tardiu, ei dar intunereculu a fostu asiá
de desu, de numai sub durat'a unui timpu mai lungu
l'a potutu strabate lumin'a.

Cand dara mangaiu pe cei dora desperati dejá,
si constatu semne de tredie, am totu odata a consta-
tá, cá starea nostra economica-financiara in adeveru
e slaba si ne aflamu in decadintia; inse césulu alu
doispre diecelea inca n'a batutu, inca nu e tardiu,
inca este sperantia de reculegere.

Dicu dara, stati pe unu momentu, precugetati
momentulu insemnatu alu reculegeri si numai un'a
conditionezu: *vointia tare, dar o vointia atât a
animei cât si a mintii.* Si dupa aceste, voindu eu
a indicá celea de facutu si adeca pasulu primu spre
reculegereá nóstra, mi pare reu cá nu sum preotu,
invetiatoriu, nu sciu manuá scriptur'a, nu sciu tal-
máci bogatele sfaturi bisericesci, ca mai usioru se
pótu indicá calea care delocu, fora amenare si la mo-
mentu trebue se o luámu.

Nu potu eu si nu pote altulu nime se-mi spuna
alte miedie, alte canale si alti mijlocitoru la ajunge-
rea scopului, de cât preotii si invetiatorii nostri, res-
pective invetiatorii si preotii nostri.

Câte detorintie, câte critice si câte sperantie se
léga de noi voru dice preotii si invetiatorii! Si asia
este. Acum e timpulu, ca in a dou'a renascere so-
ciala-culturala a nostra — dupa ce multu pucinu carte
invetiaramu — se ceremu dela preparandia si teolo-
gia, dela invetiatori si preoti ca precugetandu spiri-
tulu timpului de acum, caus'a sociala-economica se o
considerare pentru noi de o — asiadicundu — a dou'a
renascere a nóstra, adeca a poporului nostru si se
fie convinsi despre aceea, cá in lini'a prima a loru e
detorinti'a si in lini'a a dou'a nu este altulu, carele
se ajute si conduca.

De buna sama, cea mai mare greutate este ese-
cutarea s'au efeptuirea acestei lucrári si multi voru
dice, cá eu carele seriu aceste inca traescu in fanta-
sii, déca cugetu in timpurile aceste de grea decadin-
tia generala a-se poté lecuí reulu si a-se incepe cev'a
bunu; eu inse, respondiendu voi dovedí, cá se pote;
responsulu meu inse trebue se fia categoricu, pote in
modu pre amenintatoriu dar realu si pentru acést'a
ceru scus'a toturoru.

Bas'a responsului meu este tes'a pedagogica, a
purcede dela cunoscutu la necunoscutu, dela micu la
mare. Deca eu asiu porní a dice „scaparea nostra e
a avé pamentu bunu, s'au a avé vite bune, s'au a
semená multu, s'au a fi crutiatori,“ nimicu din aceste

nu e a se desconsiderá, dar despre cev'a intregu totu nu am vorbit, de aceea incepu pe bas'a „dela micu la mare.“

Ori cine ca incepetoriu, dar si noi voindu a intrá in o stare mai destepta si rationala, nu avemu la primul locu alt'a, de cât a renduí s'au aduce in stare buna tote unétele nostre, incependu dela un cucitu, unu toporu, o sapa, caru, vitele nostre, hainele, cas'a, gradin'a si pamentulu nostru, tote trebue se le avemu in stare buna, cà-ci aceste multe directu, dar multe indirectu ti-facu folosu. Si ce-i folosulu acestor'a pe langa puterea producátore a omului ca atare! Cât trebue omulu pe sine se se crutie, apere si cultiveze corporalmente si spiritualmente, ca se se sustiena sanetosu, treadiu si vigurosu, pentru a se sustiené pe sine, tote ale sale si famili'a s'a! Aceste numai se le implinésca cinev'a, inca a facutu cev'a, sustine starea lucrului spre a asteptá timpuri mai bune, este in asteptarea muncei. Acum vine apoi munc'a. Apucanduse de munca, fie care dupa chiamarea s'a, cu mintea treaza, corpu sanetosu si vigurosu, gandesc la terminarea, precugeta finea lucrului si nu lasa din vedere scopulu. Fii rabdatoriu si indulgentu si fii convinsu cà esci la tienta si prin munc'a t'a esci mantuitu; si deca resultatulu materialu nu te indestulesce, totusi i-ti remane mangaherea sufletésca cà ai voitu, ai truditu, ti-ai facutu detorinti'a. —

Am vorbitu despre lucru si lucrare; munca in genere, si acum trecu la specialitati. Care e lucrulu romanului in aceste parti ale lumii? E lucrulu pamentului! Poporulu nostru din acest'a traesc; deci incepe la timpulu seu a-ti lucrá totu pasiulu de pamentu, un coltiu s'au o palma de pamentu din gradin'a romanului, din mosi'a lui se nu remana necultivat. Acést'a e a incepe dela micu la mare. Nu póte dice celu mai in stare, cà nu are lipsa de sfaturi bune; inse acesti'a dupa starea loru convinu si converseza cu alti mai instruati, cetescu novele, sciú pretiurile piatieloru si devinu mai desteri in lupt'a pentru sustinere. E inse greu a porni din locu poporulu de romanu. Aci e lipsa de invetiatura.

Cum se proceda invetiatoriulu si preotulu in acést'a instruire sociala, la care planu de invetiamentu si tipicu nu este? Dupa parerea mea la romani numai esemplulu are deplinu succesu, de aceea afora de sfaturile la tote ocaziunile, invetiatoriulu si preotulu trebue se dee esemplele bune si urmatori voru avé.

Cà invetiatoriulu si preotulu e chiamatu la acést'a cugetu cà e nedisputabilu, daru cà are si ocaziune, inca nu se pote negá, cà-ci spre sustinerea loru, li s'a dat din vechime si li-se tot da la ocaziuni pamentu; pre acest'a lucrându de modélu, se sustienu pe sine si servescu de invetiamentu poporului.

Se vedemu inse cum sta economisarea invetiatoriului si a preotului de esemplu celoralti po-

poreni? Esperinti'a areta: totu in acelu tristu raportu ca si starea economisarei poporului, mai bine in rari casuri, dar mai reu in cele mai multe, cu exceptiunile cari la tote regulele esista. Dar nu starea ca rezultat materialu, ci spiritulu conducatoriu, aspectulu lucrurilor inca areta o stare deprolabila, degenerata in nepasare. Cauta cele mai multe scoli, uitate impregiurulu loru si vei vedé de locu, cà e intunerecu, vei audí cà invetiatoriulu astepta dela comuna reparare, regulare, facere de nou a gardului, a usiei, a totororu. E locu publicu scol'a cu ale sale si ca atare e greu de a lu-sustiené in ordine, inse totusi, la prim'a privire vedi cà padi'a si renduiel'a si ordinea lipsesce. Cauta gradin'a, vei vedé o nelucrare stramosiesca cu un tare pucin semnu de sirguinti'a, vei vedé cà nu-i nici pui, nici purcelu, nici vitielu, ér despre lucrulu pamentului vei audí, cà pamentulu e datu in arenda pe bani, cà in parte e reu, nu merita lucru, si altele. Ei bine domniloru! Domni'a vostra serviti scole populare; fii poporului ver'a trebue se lucre si ei, dar si altcum 5 ore in di tienti prelegere, ce faci celealalte 7 ore din 12 ale dilei? Are invetiatoriulu s'au preotulu calu, bou, vaca, aceste suntu cele mai de reu soiú si cele mai slabe in comuna; are invetiatoriulu s'au preotulu semenatura, e cea mai slaba in comuna; ómenii spunu acést'a si éta esemplulu. Nu li-e rusine de vitele loru marsiave, cà-ci ale preotului suntu totu asiá! Nu i-e rusine poporului cà cas'a se surpa, gardulu se imburda, deora-ce cam asiá e si la preotulu. Si apoi cam asia e si cu detoriele de bani si in cele morale. Stau pe ganduri, cand audu preotulu si invetiatoriulu dicund ei, eu nu potu lucrá, nu-mi permite stare, asiá este; inse departe se fie de mine a cugetá din contra, eu dic numai, cà tot omulu a s'a chiamare se o implinesca si acelu preotu si acelu invetiatoriu, care si implinesce chiamarea s'a, n'are se se planga; lasu cà in timpurile bune preotului si invetiatoriului i-se lucrá in claca, ce astádi raru se mai afla, dar preotulu si invetiatoriulu adevratu si astádi si-afla lucratori, a caroru munca sub supraveghiarea si interesarea lui i-si aduse fruptele sale; vointia trebue numai!

Sirguintia, vointia tare si credintia, aceste suntu emblem'a unei decoratiuni turcesci, si aceste deca suutu, esci scapatu!

Romanulu dela fire catra celu binevoitoriu lui — dupa ce sa convinsu — este binevoitoriu; ascultatoriu e romanulu la cele bune, esemplu inse vrea se veda. Asiá suntemu facuti, cà usioru nu credemu, deca vedemu inse, urmarimu.

Credinti'a mea este, cà deca invetiatorii si preotii nostri i-si voru impleni mai inainte de tote detorinti'a loru de profesiune si inalta chiamare acuratu si intru tote, voru fi cu dragoste crestinesca si iubire catra poporu; pelanga aceste voru merge inainte cu esemple bune, atât morale cât si economice-financiare, scopulu — renascerea sociala economica

va fi in pucini ani ajunsa. Nu trebuie nime se-si bata capulu cu planuri mari si multe, ci numai totu natulu se-si faca datorinti'a dilnica; un'a di se nu treca fora se nu arete sporiu; activitate trebuie! Se fimu activi si tredi, cà-ci de aci vine sanatatea si indestulirea, ér din lene si neactivitate vinu pacatele, nemultumirea si ruin'a.

Modrulu procedurii mai practicu luandulu, si reamintindu bas'a de pornire dela micu la mare, trebuie se incepemu cu oulu si puiulu, apoi cu puce-lulu si vitielulu, cà din vitielu va fi boulu si din bou plugulu, cu care se castiga panaea. Sciu unu invetiatoriu in provinci'a Aradului in starea cea mai buna si fericita astàdi; a inceputu cu pui de gasca; se intielege cà cei ce dicu: dà Domne, dar dà indata, voru dice, cà e lunga cantare a face din gasce mosie de mii. Asiá este; inse altcum acést'a nu se pote. Cunoscu invetiatoriu, care s'a reculesu din gradinaritu, altulu din pomaritu, apoi preotu care si-a castigatu avere din economia si crescerea porciloru, altulu a viteloru cu córne, ér cei mai multi din economi'a campului.

Am avutu ocaziune in caletorii se vedu cele mai slabe pàrti ale Ungariei, provinci'a Halmagiului locuita de romani si provinci'a slovaciloru din Ungari'a de susu. E greu a scobori snopulu de grauntie in capu de pe dealu, a adunà de pe stanca erb'a cu firele pentru vite, inse potiu dice fora a fi combatutu cà acele comune si acele case dintre slovacii din Ungari'a de susu suntu in mai buna stare, mai fora lipsa de càtu astàdi o comuna romanésca din Banatu, care are 80—100 sessii de pamentu! De ce? Acolo i-sustiene sirguinti'a si vitele bine grijite, aici i-seracesce presupunerea falsa cà, dupa o gradina si 8—10 jugere pamentu are dreptu a pretinde dela sòrte se traésca cu pucinu lucru. La 5—6 jugere de gràn, aratulu, semenatulu, seceratulu si trieratulu merge iute si se ascépta sutele in pretiulu gràului, ce in sa nu urméza. Aci e conditiunea averea, colo e sirguinti'a; poftimu a vedé cà sirguinti'a e mai mare avere de càt pucinulu pamentu lucratu cu nesce vite slabe.

Mare capitalu e dar omulu senatosu, sirguinti'a si lucrulu lui!

Mare si puternica imparatie e Germani'a; lumea intréga si-tiene privirile la ea; si ce a facutu pe poporulu nemtiescu de atare, déca nu sirguinti'a, tredi'a si vointi'a tare? Tocma asia poti se dici si despre conlocitorii nostri germani, cà ce i-a pusu in starea de acumu? E dora pamentulu din St.-Ann'a mai bunu de càtu celu din Comlosiu? Se pote, dar nici decumu nu ast'a e caus'a diferintiei batatóre la ochi intre aceste dóue comune invecinate!

Deci preoti si invetiatori, facundu poporulu a scapà de pacatele ce-lu apasa, de lene, pecate grele, de beti'a si risipirea celoru ce le mai are, de truffi'a si fal'a nemotivata, de presupunerea cà timpurile bune

éra au se vina ca de sine, porniti poporulu la o directiune mai buna pre terenulu economicu-finantialu mergendu cu bune esemple inainte si ostenél'a Vi-va fi resplatita si directe si indirecte atât materialminte cât si moralmente.

Timpuri noi ni-stau inainte, acést'a toti carturarii potu ceti dilnicu din atâte novele, brosiure si càrti, cà pe terenulu economicu Europ'a tóta si mai alesu tierile economiei de campu au se tréca din stadiulu vechiu alu inmultirei sementiei prin mam'a natura, la stadiulu nou alu inmultirei ródeleru cu puterea naturei, dar cu luarea in considerare a sirguintiei indiecite a omului, *prin munca*.

Si fiind invetiatoriulu si preotulu si antistea mai toturoru corporatiuniloru din comuna, se ascépta ca acesti'a conducerea practica chiaru din diare si càrti se o scie predá poporului, pentru a nu lasá nici timpu, nici obiectu fara a-lu fòlosi. Inca posedemu gradini, pamentu aratoriu, padùri si pasiuni; preotulu si invetiatoriulu aceste scrutandu-le si apretiindu-le, are detorintia de a face planulu si alu-propune poporului pentru folosire cu ratiune, cu sistemu si cu folosu. Inca suntemu in putere, dispanemu de person'a nostra, preotulu si invetiatoriulu vediendu acést'a, are detorintia de a-se cugetá la càile bune, se afle aceste puteri lucratore lucrulu acomodatatu si folositoriu.

Deci preotulu si invetiatoriulu are singuru a studiá d. e. caus'a ogoritului, intrebarea, cà se semanamu mai multu gràn ori mai multu cucurudiu, cartofi, ect. Acesti'a au a precugetá folosirea pasiunei a padùrei ect.

Din pamentu suntemu si pamentu ne vom face, dice scriptur'a, dar omulu de astàdi trebuie se dica càt pentru traiu, cà *acestu pamentu are se ne hranésca, in acést'a se cuprindu tóte ce omului muritoriu in acést'a viétia i-lipsescu*, ér avendu noi taría sufletésca si trupésca, aceste lipse si trebuintie spre a le aflá numai dela noi aterna. G. P.

Cuventu catra fratii preoti.

(Esplicàri la cele din nrii precedenti.)

Nainte de tóte vinu a respunde la not'a a dou'a facuta de Dvóstra, prin carea am fostu provocatu se anumescu datulu si numerulu decisului ministerialu adusu la intrebàrile dd. Br. Pronay si Br. Vay. Provocarea acést'a e de totu basata, cu atât mai vertosu, fiindcà in corespondinti'a mea *pondulu celu mai mare* l'am pusu pe acestu decisu. Cine voiesce se-lu cetesca in totu cuprinsulu, bine voiesca a cautá foea: „H a v i K ö z l ö n y“ 1885, pagina 107. cu datulu 9. Iuniu 1884. Nr. 20,642.

Folosindume de ocaziune nu potu lasá ne amintitu, cum din tractatulu meu de mai nainte a remasu inca neatinsa o inpregiurare de tot momentuosa, precum in forma asia si in esentie. Cauta dara se faca reintregire prin urmatórele:

Eselenti'a S'a d. Ministru de culte la anulu 1873. sub Nr. 28,975 intrun casu specialu a decretatu : „consemnările restantieriloru adresate catra „petitiunile preotiloru numai atunci se se privesca de „valide, si de aci esecutiunile numai atunci se potu „ordiná, deca estrasele s'au consemnările datorasiloru „suntu „vidimate“ de catra autoritátile superioare „bisericesci de Ven. Consistoriu si prevediute cu „sigilulu officiosu al acestui for.“

Pentru delaturarea uneloru presupuneri, afiu de lipsa se esplicu si acesta imprejurare. Ce atesteza Ven. Consistoriu prin clausul'a sa de vidimare? — Nimic mai multu, de câtu aceea cum-cà respectivulu petinte preotu se afla in functiune, e in possessulu bineficiului impreunatu cu parochi'a s'a, si ca atare are dreptu se pretinda incassarea competintieloru sale, cu luarea in consideratiune a autoritátiloru competente, pe calea esecutiunei. Si de ce pretinde ministrulu acést'a? — pentru-cà au obvenitu si casuri de acele, in care au cerutu spriginulu guvernului si de acei preoti, cari deja eráu scosi din functiune prin pensionare, ori alte impregiurări, de unde apoi preotii actuali demonstráu; ma! unii au mersu si mai departe, au cerutu restantie si pe acelu timpu, pe cand densii functionáu in alte parochii. Deci nu se póte trage la indoéla, cum in astfeliu de impregiurări ministeriulu are totu dreptulu atunci, cand pretinde vidimare consistoriala.

Cu privire la solvirea birului dela pasirea lui in viatia „obligamentele“ au fostu de doue feliuri; si anume:

Care se referesce la pamentu, solvitu fiind de „coloni,“ sessionalisci dupa proportiunea realitátiloru (colonii, „sessionalistae“ — *quaelibet sessio*); acésta impregiurare am desfasiuratu-o destulu de chiaru si pe largu in prim'a mea desbatere.

Acum urméza se tractezu *modalitatea a dóu'a* a obligamentului. Sunt unele comune in care „birulu parochialu“ nici măcaru in diu'a de astádi nu se solvesce de dupa pamentu si case, ci de dupa persóne, suflete ori parecii casatorite. La aceste comune in contractele incheiate cu ocaziunea infintiárei parochieloru aflámu espressiunile: „fideles,“ „parochianii“ — credintiosii, parochienii. Prin urmare, facundu obligamentulu persónele, acumu birulu nu se póte pretinde dupa pamentu, ci dupa persóne, si anume numai dupa acele: care se tienu de religiunea nóstra.

De aici fie-care preotu va face in interesulu seu propriu, déca catra recursulu seu totu odata va adnesá si unu atestatu comunalu *vidimatu prin pretur'a cercuala*, din care sè se vada apriatu cum birulu parochialu din timpurile cele mai vechi s'a solvitu de dupa pamentu si numere de case, espunendu si cuantitatea. Apoi aceea impregiurare, cà casele si pamenturile de dupa care se pretinde solvirea la inceputu au fostu proprietatea poporeniloru greco-

orientali. Prin adnesarea atestateloru acestor'a amu dobenditu:

a) La casu de apelatiune pana la ministeriu, aici se vor scí indata orientá in privinti'a, „dreptului“ nostru, de unde apoi va urmá si decisiunea indata fora alte desbateri.

b) Suntemu siguri la resultatu favoritoriu.

In cartea: Tokody Ödön, *törvények királyi és kormányzéki rendeletek-tára 1882* pe paginile 310—320 aflámu citate mai multe ultimate, care s'au adusu in cele mai multe casuri in favorea preotiloru; dara numai in acele casuri asia, uude obligamentulu solviri birului l'au primitu sessionalistii, colonii; — din contra unde in contractele incheiate aflámu figurand numirile „fideles“ ori: „parochienii“ in aceste ministeriulu de culte pretutindenea a respinsu cererea preotiloru.

In timpulu din urma, dupa ce Ministeriulu a fostu prea ingreoiatu cu petitiuni de aceste, si dupa ce cu decisiunile aci aduse n'au fostu multumite comisiunile administrative comitatense (közigazgatási bizottság) precum nici partinitoriulu acestor'a, Ministeriulu de interne; consiliulu ministerialu prin aceea a voitu se puna capetu conflicteloru, cà sub 22. Martiu 1882. Nr. 10.032, pe calea ministeriului de culte a avisatu tote municipiele din tíera, cá tote casurile de divergintie in caus'a birului preotiescu, cu privire la deslegarea acelei intrebări, óre acestu biru este legatu, de „posessiune“ (pamentu) ori numai de „persóne,“ care casuri pana aci si-au primitu deslegare dela Ministeriu; de aci inainte au se fie aduse si pertractate inaintea judetieloru civile-regesci.

Acestu decisu alu consiliulu ministerialu n'a avutu viatia lunga, de orece Curi'a reg. prin ultimatululu seu adusu la 4. Sept. 1883, sub Nr. 3650, intr'unu casu concretu a decisu astfeliu: „dotatiunile „competinte fecieloru bisericesci stându intr'o categorie cu dările publice, incassarea loru in prim'a „linie trebue esecutata pe calea administrativa; — „prin delaturarea forului competente, actorelui nu i-a „fostu permis a cere intrevenirea judetiului regescu, „— prin urmare astfeliu de procedura deimpreuna cu „tote urmările ei a trebuitu sè se nulifice.“

Prin ultimatululu acést'a, cá a forului celui mai supremu, si susprovoat'a ordinatiune ministeriala s'a scosu din valoare; deci, la casu, când decisele comisiuniloru administrative comitatense aduse in meritulu intrebării solviri birului — prin un'a ori alt'a parte ar fi apelate, ajungu de nou inaintea forului ministerialu, si aici si-primescu solvire favoritoria, ori ne-favoritoria, conformu impregiuráriloru sus citate.

(Va urmá.)

Svetoniu Petroviciu,
parochu.

Epistótele parochului betranu.

X.

Iubite Nepóte! M'am miratu cà n'am capetatu demultu epistola dela dta; pana ieri nu sciussem cà te-ai dusu la scaldátore prin locuri indepartate. Pof-tescu se te rentorci voiosu si sanetosu precum ai fostu! Mai de-multu nu erá datina ca ómenii sanetosi anca se caute feredelle indepartate, numai cei bolnavi si nepotintiosi cercáu vindecare la anumite izvóre pe unde se sí faceau sanetosi ori de ce bóle eráu cuprinsi; cei sanetosi ne scaldámu in apele nóstre ca de o-parte se ne mai recorimu, de alta-parte credeamu cà si aceste ape aveau putere vindecatória. Dar daca dta te-ai dusu la scaldá, cauta si cercetéza si biseric'a carea ti-ar fi mai cu indemana, pre preotulu locului inse nu-lu cercetá desu pentrucá se-mi credi i-faci greutate, lu-opresci dela deprinderile economice, ceea-ce nu póte se-i cada bine. Abuna-óra pre mine me cerceteza multi orasieni peste véra; unii se mé védia, altii se intrebe dela mine ceva lucru localu, cari se dau pre sine de nu sciu ce geologi, séu carii scriu nu sciu ce monografia a comitatului, altii mi-dicu cà stringu cantece poporali, mai altii cà suntu nu sciu ce turisti, eu ii primescu pre toti cu dragoste de-si nu cu voia buna pentrucá daca me intalnescu eu cu ei prin orasiere loru, se facu cà nu me vedu, nu me afla vrednicu se me pofésca si densii la cas'a, au la mós'a loru orasiénésca. Éta pentrucé dicu ca dt'a se nu faci nalóga pre la preotulu seténu pentrucá si dt'a vei fi privitu de densulu dreptu orasianu, precum adeca si esci. —

De abia me cotorosescu de cei invetiati si indata incepu a veni gherlanii cu odajdiele, aradanii cu ornatele. Acesti'a suntu mai practici, cà-ti mai areta si pe sub mana câte unu patrafiru, séu câte o parchia de sfesnice óri linguri de argintu de celu nou ce s'a aflatu acuma, si de care pana acuma pe aici pela noi numai la par. Terentiu se póte vedé. — Dupa densii vinu agentii dela tóte societátile de ascurare din Europa, stau se te omóra cu omeni'a; apoi pre biat'a preutésca o napadescu cei cu masínele de cosutu, cei cu pánurele de vestminte, cari érași suntu ómeni fórte buni, càci nu le trebue bani pentru marfa numai se faci bine se primesci tégovin'a; de bani nu te mance grij'a, aceea é tréb'a loru.

Apoi se nu fii preotulu la sate! —

Scrie-mi rogu-te, ce secerisii a fostu pe acolo in anulu acest'a? Pe la noi ómenii suntu indestuliti cu ród'a anului; s'au si sufulcatu se adune bucate in magazine sub nume de „fóndu de bucate.“ Din aceste fonduri credemu noi cà cu vremea ne vomu potea acoperi trebuintiele cultului, ca se nu fimu siliti a le pune tóte in preliminaru. La noi spre pilda s'a alesu unu cassariu si patru ómeni fruntasi, cari stringu bucate, ca la primavéra se le imprumutámu cu ca-

meta si astfeliu sporindu-le, se ni crescemu fondulu pana-ce va fi in stare a acoperi tóte trebuintiele câte se ceru in preliminarulu cultului, ca se nu mai facemu aruncu pe poporu. Ómenii de pe aici mi se pare cà au nimeritu bine vremea, cu ajutoriulu lui Ddiu si-voru si ajunge scopulu doritu, numai se aiba credintia barem numai câtu firulu celu de mustariu, ca déca nu voru avea credintia séu, déca nu aru avea gandu curatu, atunci mai bine se nici nu se apuce de lucrulu acést'a càci si-aru atítia paie in capu si si-aru agonisí blastemu in locu de binecuventare. Ómenii cei buni la anima inse multe bune potu face si unu preotu intieptu daca din poporeni se si-alege 3—4 barbati érași intiepti si curati, póte usioru invinge greutátile ce i s'aru ivi, numai cu ajutoriulu lui Ddiu se incépa odata, càci „celu-ce nici odata nu incepe, nici odata nu gata“ — díce vorb'a din betrani.

Nu sciu deca dt'a cetesci pe acolo gazete ori ba? — Eu in vremea din urma am cetitu multe-celea despre craiulu din Serbi'a si despre craiés'a lui cu numele Natali'a. Pre noi ca pre preoti ne privesce din aprópe caus'a loru si deci nu potiu face ca se nu-ti scriu in epistol'a acést'a parerile mele despre densii. E vorb'a cà o craiésa si-a parasitu barbatulu. Nu vreu si nici nu-mi este in putere ca se petrundu in tainele loru familiare, destulu cà craiés'a e dusa in tiera straine si craiulu erá gata se céra edictu in contra ei, a gresitu inse cu aceea cà elu a voitu se incépa procesulu din susu in josu si nu din josu in sus.

DTa Iubite Nepóte! esci pusu mai mare in díces'a nóstra peste procesele de despartíre, si si dta mi-vei dá de dreptu cà aci a cam gresitu craiulu; firesce, nici densulu nu e pap'a dela Rom'a. Eu sciu din praca cà certele dintre barbatu si muieru se incepu a se netedi dela forurile cele mai de josu; nu intielegu scaunulu protopresviteralu nici oficiulu parochialu, ci intielegu de foru mai deaprópe pre parinti, apoi pre cuscri si pre cumetru (nunu, nanasiu.) Nu sciu are craiulu si craiés'a parinti, dar vedu cà au unu cusceru pre printiulu Ghic'a din tíera románésca si acest'a s'a dusu la cumetrulu loru la tiarulu muscalescu, ca acest'a se faca pace intre cei certati. — Vedi Iubite Nepóte! asia facu si eu pace intre poporeni mei; unde vedu cà e mare cért'a, chiam la mine pre cuscrii si pre cumetru si me intielegu cu densii si apoi toti ne punemu gurile pre cei certati, mai vertosu inse cumetrulu, carele de rendu sta in mare cinste naintea finiloru, precum si naintea satului, càci cumetrii se alegu de rendu dintre barbatii cei mai de cinste, si arare-ori se intempla ca pe calea acést'a se nu potemu ajunge scopulu.

Dupa a mea parere, acuma s'a inceputu bine lucrulu. Asiu vrea se sciu si parerea dtale. Par. Terentiu, carele se lauda cà a studiatu dreptulu canonicu in scól'a teologicésca — e cu totul de alta

parere. Densulu adeca dice, că procesulu crailui dupa dreptate n'ar putea curge in tiér'a serbésca, pentru că preotii de acolo toti suntu supusii lui si astfelu potu se aduca sententia nedrépta, deci densulu socotese a fi cu cale ca se se puna caus'a la ierarchi'a altei bisericii sorori spre pilda la a nóstra si in cátu s'ar putea se se incépa dela parochi'a dsale, căci densulu are dreptulu canonicu in degetulu celu micu si stá bunu că in 3—4 luni de díle lu-pestrece peste tóte forurile. Par. Michaiu din contra afla că n'ar fi bine se se faca nici unu procesu: a) pentrucá stá cu rusíne ca capete incoronate se pórté procesu de despartíre si rusínea cade totodata si asupra bisericii nóstre resaritene, precum mai alesu asupra ierarchiei si poporului serbescu, b) pentru-cá dela intemplarea acést'a mai multi insi aru luá invetiú si pentru tíca si nemica odata aru cere despartíre. Si apoi n'ar fi bine asia.

Mai remane se sciú parerea dtele si te rogu se nu întârdii a veni acasa si se me luminezi in privinti'a acést'a din punctu de vedere mai naltu bisericescu si mai vertosu se-mi deslusiesci, că póte óre par. Terentiú nadajduí, ca parerea densului se fia primita?

O privire fugitiva in Istori'a bisericesca a Romaniloru

— de Emilianu Micu. —

Eruditulu istoricu magiaru Fridricu Pesty din Budapest'a, celu mai bunu cunoscutoriu — quasi impartialu — alu vécului mediu, in un'a din diferitele sale publicatiuni istorice aduce la pagin'a 236 o diploma a unui episcopu romanescu asiá numitu „Sav'a“ de pe la anul 1607¹⁾ Diploma acéata in limb'a latina suna in urmatoriulu modu:

„Nos Sigismundus Rákóczi Dei gratia Princeps Transilvaniae Partiumque Regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis. Quod nos cum ad nonnulorum dominorum consiliorum nostrorum intercessionem nobis propterea Factam. Tum vero attentis et consideratis Fidelitate et fidelibus servitijs Reverendi „Zavae“ episcopi quarundam Ecclesiarum et Walacharum in Transilvania, passim existentium, quae ipse nobis et huic regno nostro Transilvaniae cum alios semper in omnibus occasionibus potissimum autem in novissima recuperatione Arcis nostrae Lyppensis fideliter exhibuit et impendit ac in futurum quoque exhibiturus et impensurus est Totalia et integra praedia nostra Bruznyk, Radmanoczit et Melitchohia²⁾ vulgo nuncupatos hactenus ad Arcem nostram Lyppensem ac Totale similiter et integrum praedium nostrum Zabatel antea ad Arcem nostram Zabateh tenta et possessa omnino in comitato Orodienzi exis-

1) Pesty Frigyes Diplomatarium Krassoviensis vol. IV. pag. 236. Nro 512. Budapest, 1883. Documentulu este abreviatu, inse l'am comparatu cu alte documente ale lui S. Rákóczy si asiá l'am eam completatu inecatva.

2) Comunele Bruznic si Radmauesci esista si pana astádi in Comitatu Carasiu-Severinu. Comun'a Melitchohia nu am potutu aflá, se póte că a disparatu s'au pote că esista sub altu nume, dora sub numele de Mezdogosi — Zabatel e comun'a „Soboteiu“ in comitatu de astádi al Aradului.

tens³⁾ Totum item et omne Iusnostrum regium etc. Simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentijs quibuslibet terris scilicet arabilis etc. memorato „Zavae“ Episcopo haeredibusque et posteritatibus ipsius universis in perpetuum clementer dedimus, donavimus et contulimus prout damus, donamus et conferimus Iure perpetuo et irrevocabiliter tenenda possidenda pariter et habenda Salvo Iure alieno Harum nostrarum vigore etc. Quas nos etc. Datum in Colosvar die 28 Iunij Anno din 1607.⁴⁾

Despre acestu „Sav'a“ episcopu romanescu pana acum nu am potutu aflá mai nimicu in nici unele din istoriile nóstre bisericesci, de si am cercatu mai pre tote, câte mi-au fostu la mana atât in limb'a roman'a, cat si in alte limbi.⁵⁾

Examinand conspectele Archiepiscopiloru si Mitropolitiloru Albei Iulie s'au a Belgradului Transilvaniei cu deamenantulu, din aceste istorii bisericesci am constatatu, că fic-care auctoru, compilatoru a acestoru conspecte pretine a fi mai esactu, mai precisu in combinatiunile sale, si totusi inse mai nici unulu nu potignesce preste „Sava“ episcopulu Romaniloru de pe la anul 1607. Ba ce e mai multu, in unele nici nu i-aflámu locu, aflanduse intercalati de dragulu completárei conspectelor (!) pe acestu timpu alti Archiepiscopi si Mitropoliti.

Asiá de esemplu: Rev. D. Canonicu Timoteiu Cipariu in „Acte si Fragmente“ la pag. XIV. aduce inainte pe óre care Teoctistu dela anul 1605 pana la anul 1609, pe bas'a cronicei sincronistice din Archivulu bisericii Sf. Nicolae din Brasiovu.

Cronic'a acést'a eu nu am vediut-o, dar precum se pare nici Dl. T. Cipariu nu a vediut-o, că-ci nu ar fi potutu comite o astfelu de gresiéla, incurcandu posteritatea, carea il priveste adese ori de modélu, in o astfelu de causa delicata.

Asertinnea acést'a a Dniei Sale, precum se pare, e imprumutata dela Dl. I. Hintz, carele la pagina 20. a pomenitei sale „Istoriei Bisericesci“ aduce inainte pe acestu Teoctistu la anul 1609 totu pe bas'a numitei cronice dela Brasiovu, inse nu-i atribue vrún intervalu óre care (1605—1609), ci simplu lu-numesce pre la anul 1609.

Eruditul profesor dela Moscova dl. Golubinszky s'a feritu, cât potú de a nu cadé in asemenea eróre. Dsa folosi pe Hintz la compunerea „Istoriei sale“ inse citeza directe pe Teoctist la anul 1609. Cum-cá toti acei Archiepiscopi si Mitropoliti pomeniti de S. Clain, Cipariu, Popea etc. voru fi fostu ai Albei Iulie, este pana acum ne-

3) Pe la anul 1537. mai multe cetáti cu tinuturile loru s'au incorporatu la Transilvani'a. Probabilu in urmarea noiei incorporatiuni s'au regulatu si comitatele. In urmarea acestei arondári de comitatu Aradului s'au tinutu si cetátele din drépt'a si stang'a Muresiului, Sioimosiului si Lipov'a dinpreuna cu comunele apartinetorie loru. Comitatu Aradu s'a estinsu in stang'a Muresiului pana catra riulu Beg'a.

4) Decopiatu dupa Fr. Pesty, din bibliotec'a capitulu rom. cath. din Alba Iul'i'a din cartea Liber Regius IV. Sigismundi Rákóczy pag. 95. Se afla si la gróf Kemény J. Diplomatar Transilv. Supplementum IX. pag. 73. Mare pacatu că documentulu e abreviatu.

5) a) Istorie'a bisericii Romanilor. Petru Major Bud'a 1813—1821.
b) Schematismulu diecesei Fagarasiului 1872. Blaj.
c) Geschichte des Bisthums der gr. n. uniten Glaubengenossen Siebenbürgens von Iohann Hintz. Hermanstadt 1850.
d) Adansu la promemorie despre dreptulu istoricu al Romaniloru de A. Siagun'a. Sibiu 1850.
e) Acte si fragmente de T. Cipariu Blaj. 1855.
f) Samuelis Clain „Historia Daco Romanorum sive Valachorum tom. 4. fragment latin, publicat prin A. T. Laurian in Fótia pentru minte 1862.
g) Vechi'a Metropolie N. Popea 1870.
h) Filaret Scriban Istorie'a bisericesca a Romaniloru 1871. Iasi.
i) Privire scurta asupra istoriei bisericii Romaniloru de Golubinszky, tradusa de Caracoveanu. Iasi 1879.

demonstratu. Asupra acestei delicate cestiuni predomnesce inca un velu forte intunecat si cu totul complicatu. Cand se va lumina si descurcă, nu se scie! — Ba ce e mai multu unii dintre densii au fostu necanonici, eterodoxi etc. Alții éra au fostu Episcopi *actuali* ai altoru Eparchii si Administratori Archiepiscopiei Belgradului. Precum este si acestu Sav'a, episcopu „*unor ecclesii*“ *imprasciate* (adeca a Ienopoliei) si a Valachiloru din Transilvani'a. ⁶⁾

Prin urmare un momentu fôrte interesantu in istori'a nostra bisericésca nationala.

Déca Teoctist alu Dlui T. Cipariu nu a potutu guverná biseric'a ortodoxa dela anulu 1605 pana la anulu 1609, ci dora pe la anulu 1609, dupa cronic'a Sincrona dela Brasiovu, atunci in tóte conspectele din istoriile pomenite si citate ne-remane un intervalu gol dela anulu 1609 inapoi, pana catra anul 1602 in care anu noi aflámu dupa Schematismulu Fagarasiulu din 1842 pe Ioanu al III-lea dupa alti istorici bisericesci Ioan al II-lea.

Dobendind prin urmare un intervalu golu de circiter 5—6 ani, l'am puté atribuí cu óresi-care reserva lui Sav'a dela anulu 1607, episcopulu Valachiloru, ne avend de o camdata nici un arhiepiscopu s'au metropolitu dela mórtea intemplata a lui Ioanu al II-lea séu al III-lea, pana la anul 1608 s'au 1609, admitiend pe Teoctistu al dlui T. Cipariu numai pe la anul 1609 pe bas'a Croniceii sincronistice din archivulu bisericiei Sft. Nicolae din Brasiovu.

Uniculu dintre toti istoricii nostri bisericesci, fericitulu de pia memorie, Archiepiscopulu si Mitropolitulu gr. or. din Austro-Ungari'a, Andreiu Baror de Siagun'a i-s'a parutu a fi esistand óre cand din vechime 4 Archierei ai Albei-Iulii cu numele Sav'a. Drept acea a si pomenit in micuti'a sa opera „*Adaus la Promemorie despre dreptulu istoricu al Bisericiei Romaniloru gr. or.*“ Sibiu 1850 la pag. 22. §. 16. enumerand intre Archiepiscopii Albei-Iulii pre Sav'a dela anul 1656—1680 de alu III-a; ér pe cel dela anul 1684—1687 de Sav'a al IV; inse despre cei doi de mai nainte supra numiti I, si alu II, nesciind nimic positiv, mai bine nici nu i-a pomenitu ci i-a trecut cu vederea.

Dupa cele espuse in fine conchidemu, cá Sav'a episcopul Ienopoliei este celu dintáiu Sav'a, ca administratorulu Archiepiscopiei si Mitropoliei Albei-Iulie, cam de pe la anulu 1602 pana la anulu 1608 s'au 1609.

Pana aici am vorbit de Sav'a ca Archiepiscopu si Mitropolitu al Albei-Iulie; acum se vorbimu de el si ca episcopu alu Ienopoliei, actualiei sale Eparchii.

(Va urmá.)

D i v e r s e.

* *Ilustritatea S'a* Inaltu Prea Santítulu Domnu episcopu diecasanu *Ioanu Metianu* Vineri la amiadi a rentorsu din mediloculu aloru sei din Zarnesci pre deplinu sanetosu.

* *Asociatiunea transilvana* pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu astádi si dilele urmatorie si-tiene adunarea s'a generala in orasiulu Abrudu. Din raportulu comitetulu, ce se afla publicatu in Nr.

⁶⁾ Acésta imprejurare pare cá ar fi dat ansá de s'ar fi titulu Episcopii Ienopoliei Archiepocpi si Mitropoliti, precum i-numesce istoricul serb I. Raicu, adeca in momentele cele triste — cand principii Transilvaniei din cause proselitice si politice nu permiteau intregirea scaunulu Archiepiscopescu si Mitropolitianu al Albei-Iulie, ci incredintiáu din cand in cand Episcopiloru Ienopolitani dupa dispusetiuni speciali — administrarea eparchiei veduvite!

15—16 alu foei *Transilvani'a* aflámu, cá fondulu asociatiunei face 107085 fl 41 cr, ér fondatiunile administrate de asociatiune dau o suma de 15572 fl 52 cr. In anulu espiratu s'au datu ajutorie si stipendie din fondulu asociatiunei 1005 fl., ér dela societatea Transilvani'a din Bucuresci prin comitetulu asociatiunei s'au importitu ajutorie 400 fl.

* *Raportu* despre Gimnasiulu sup. gr. cath. de *Beiusiu*, pre anulu scol. 1887/88 edatu de *Petru Mihutiú*, directoru. Acestu raportu contine I Planulu de invetiamentu, II Acte oficiali, III Personalulu didacticu, IV Abreviatúri, V Progresulu in studie, VI Tabele statistice, VII Augumentarea colectiuniloru naturali, VIII Stipendiistii, IX, Relatiuni despre an. sc. 1887/8, si X Instructiune pentru an. scol. venitoriu.

La acestu gimnasiu functiunara in acestu anu scolaristicu 13 profesori ordinari si 4 extraordinari. Numerulu studentiloru inscrisi a fostu 249, dintre cari 28 in decursulu anului s'au departatu. De dupa religiuine au fostu 126 gr. or., 64 gr. cat., 16., rom. cat., 7 elvet., 8 israiliti.

Inscrierile in anulu urmatoriu se facu in 29, 30 si 31 Augustu st. n. Esamenele de repetire se tienu in 30 si 31 Augustu, ér prelegerile ordinare se incepu in 3 Septemvre, n.

* *Iubileu de 900 ani.* In dilele aceste biseric'a ortodoxa orientala a Russei serbeza la Kiew jubileu de 900 ani dela proclamarea religiuinei ortodoxe orientali ca religiuine a statulu rusescu. In fruntea comitetulu se afla canoscutulu panslavistu *Ignatieff*. Lume multa s'a adunatu la Kiew. Este remarcabilu cá dintre staturile ortodoxe nici unulu nu a partecipatu oficiosu la acee serbatóre.

* *Convocare.* Conformu §-lui 9 si 26 lit. b) din „Statutele reuniunei“ convocu adunarea generala a reuniunei ievetiatoriloru gr. or. romani din tractulu *Lipovei*, la siedinti'a ordinaria pe 2/14. Augustu a. c. in localitatea scoléi gr. or. romane din *Lipov'a*.

Obiectele pertractánde in adunarea generala suntu celea prescrise in §. 11 din „Statute“, éra ordinea pertractarei este urmatórea: 1) La 8 óre „nainte de médiadi“ deschiderea siedintiei, 2) Eventualele salutatiuni, 3) Alegerea unei comisiuni pentru inscrierea de membrii si incassarea taseiloru, 4) Reportulu comitetulu, 5) Reportulu cassariulu, 6) Reportulu bibliotecariulu, 7) Alegerea unei comisiuni pentru censurarea repórteloru, 8) Cetirea disertatiuniloru. — Dupa médiadi: 9) Deschiderea siedintiei la 4 óre cu continuarea cetirei disertatiuniloru, 10) Reportulu comisiuniloru, 11) Propuneri diverse, 12) Restaurarea oficialiloru si a comitetulu reuniunei, 13) Deciderea loculu si timpulu tieneri adunarei generali viitóre, 14) Alegerea unei comisiuni pentru autentificarea protocolulu, 15) Inchiderea siedintiei. — Din siedinti'a comitetulu reuniunei tienuta la 16/28. Iuliu a. c. in opidulu *Lipovei*. *Blasiu Codreanu*, I. v. pres. alu reuniunei.

* *Temperatura ardiatoria* a fostu aproape in decursulu intregai septemani. S'a observatu maximulu in umbra de 32°. Cucuruzulu si strugurii, dar si cele alalte plante simtiru forte inafuint'a ardiatoria a radielor solari. Spre capetulu septemanei aerulu s'a mai recoritu si e de doritu o ploie buna, ca se avemu secerisiu bunu.

* *Incendie infricosiate.* Comun'a nostra *Comlausiu* (O-Szt.-Anna) de langa Aradu Marti'a trecuta a fostu amaru lovita de o noua catastrofa. 37 case cu apartinentiele loru devenira preda flacáriloru, si numai pompieriloru este de a se multiami, cá nu se prefacú tota comun'a in cenusia. N'a fostu de ajunsu grindin'a cea de mai de-

una-dile, care a sdrobotu aproape totu ce a aflatu; acum foculu a nemicitu pre ani intregi si ultim'a sperantia dela sute de ómeni. Cine scie ce este desperarea, acel'a cu lacrimi pre facia va cugetá la sortea fatala a acestoru nefericiti. Se cugetámu unulu fie-carele, cá nefericirea este de multe feliuri, ne pote ajunge pre unulu un'a, pe celualaltu alt'a, si ce bine cade nefericitului, cand i-tindi mana de ajutoriu! Suntemu pre timpulu secerisiului. Se ájutámu dara care cum si cátu potemu confratiloru nostri atátu de amaru loviti! Se li-intindemu si unulu si altulu mana de ajutoriu, cá „totu ce-lu ce da, lui si-da.“ Abiá finiram sírurile aceste, si firulu electricu ne avizeza cá in comun'a Cheverisulu mare dintre Temisor'a si Buziasiu foculu a mistuitu aproape totulu in Joi'a trecuta. De asemenea totu atunci cadidú victima flacáriloru si frumos'a comuna Melenti'a din Torontalu.

* *S'au scumpitu bucatele.* Dupre cum se pote vedé mai diosu, pretiulu bucateloru e crescutu multu in dílele aceste. Dintre multele cause, ce au provocatu acesta urcare amintimu, cá mai alesu prin tierile apusene ale Europei secerisiulu nu a corespunsu asceptáriloru. Nici Germani'a, nici Franci'a si nici Britani'a n'au secerisiu bunu. La Germani'a secerisiulu este de medilocu, la Franci'a mai pucinu ca de medilocu, ér la Britani'a slabu, in urm'a ploiloru neinterupte, ce dureza acum de vro 2 septemani. Se díce cá tote fluvielle au esundatu si au spelatu de pre multe locuri semenatúrilor, asiá cátu miserí'a amenintia fiorosu. — Pre de alta parte chiaru la noi in tiara se va simtí lips'a de bucate, din cauza cá grindin'a a facutu prepadení pre multe locuri. — Atragemu prin acést'a atentiunea poporului nostru asupra acestoru impregiurári si asupra pretiului ce l'au avutu fruptele Vineri'a trecuta in piati'a din Arad: Gráu de celu mai greu 6.30 fl., celu mediu 6.20 fl. ér celu amestecatu 6.10 fl. — Secar'a varieza intre 4.80 si 4.70 fl. — Orzulu s'a vendutu cu 4.30—4.20 fl. — Ovesulu a variatu intre 4.40 si 4.30 fl. Cucuruzulu per 100 chgr. 5.80 fl. — Mazerea 100 chgr. 18 fl. — Fasolea 100 chgr. 10 fl. — Lintea 100 chgr. 16 fl. — Cartofii 100 chgr. 5 fl.

Carnea de vita chil'a 52 cr, cea de vitielu chgr. 60 cr, cea de porc 52 cr, cea de oie 32 cr, unsorea chil'a 70 cr, ér clis'a per chila 60 cr. v. a.

Concursu.

Pentru distribuirea a unui, eventualu doue s'au trei stiependii de cáte 200 fl., din fundatiunea „Elen'a Ghiba Birt'a," se escrie concursu pana in 23. Aug. (4. Sept.) a. c.

In sensulu testamentului, la aceste stiependii, au drep-tulu a recurge numai tineri cari studiéza cu succesu bunu la vre-o scóla publica, si suntu de religiunea gr. or. si de nationalitate romana séu gréca, din comitatele: Arad, Bihor, Bichisiu si Cianad, si ai caroru parinti n'ar fi in stare a-i sustiené la studii.

Rudeniile fericitei fundatóre vor avé preferintia.

Recurentii au a-si inaintá subserisului, petitiuniile lor, provédiute cu recerutele dovedi, pana la terminulu mai sus aretatu.

Aradu, 23. Augustu (4. Sept.) 1888.

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopulu Aradului,
cá pres. comitetului fundationalu.

—□—

Pentru deplinirea postului de preotu impreunatu cu celu invetiatorescu gr. or. de class'a III. din Bunea, se escrie concursu cu terminu de alegere pe diu'a de 29. Augustu st. v. a. c.

Emolumintele suntu: un'a sesiune de 30 jugere parte aratoriu, parte fenatia; platiu parochialu intravilanu de $\frac{1}{2}$ jugeru; 600° gradin'a scólei; $\frac{1}{2}$ jugeru estravilanulu scólei; cáte un'a mesura de cucuruzu despoiátu dela 100 numeri de case; stol'a indatinata s. a., 20 cr. pentru un'a molitva; pentru un'a logodna, cu vestirile si cununi'a la olalta 5 fl; pentru un'a inmormentare simpla sub 7 ani cáte 1 fl. 20 cr. éra la cei preste 7 ani 3 fl. 50 cr.; pentru unu evangelistu 1 fl., — afara d'acea in bani numerari 100 fl.; 20 meti de cucuruzu in bómbe; 10 meti de gráu; 8 orgii de lemne din cari se incaldiesce si scóla; si locuintia libera in edificiuulu scólei.

Recursele ajustate conform prescrieloru „Statutului organicu“ sè se tramita pana in 27. Augustu st. v. a. c. parintelui protopopu tractualu Georgiu Creciunescu, in Belincz, p. u. Kiszetó; avendu recurentii in vr'o Dumineca ori serbatóre a-se presentá in biseric'a locala, spre a-si aretá desteritatea in cuventari ori cantári bisericesci. Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: G. CRECIUNESCU, m. p. prot.

—□—

Pentru deplinirea definitiva a postului invetiatorescu din Ucurisiu, se publica concursu cu terminu de alegere pe 21. Augustu (2. Septemvre) a. c.

Dotatiunea e urmatóri'a:

- 1) In bani numerari, dela
 - a) comun'a Ucurisiu, si fili'a Boghiu 62 fl. 50 cr.
 - b) remuneratiune dela episcopulu latinu 27 fl. — cr.
- 2) pamentu aratoriu si fenatiu de 7 jug. 800° castrale.
- 3) 16 cubule de bucate.
- 4) 6 stângeni de lemne din cari are sè se incaldiesca si localitatea de invetiamentu.
- 5) Pentru fênu unu relutu de 47 fl. 50 cr.
- 6) Veniturile cantorale dela mortu mare 40 cr. dela micu 20 cr.
- 7) Cuartiru, — cu intravilanu de 1509°.

Recurentii se-si substérna petitiuniile instruite cu documintele prescrie la subsemnatulu protopresviteru in Ucurisiu (Ökrös) pana la diu'a de alegere, si totodata sè se presinte pana atunci in cutare Dumineca séu serbatóre in s. biseric'a locala spre a-si aretá capacitatea in cantare si tipicu.

Ucurisiu, 17. Iuliu 1888.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: PETRU SUCIU, m. p. protopresviteru.

—□—

Pentru ocuparea postului cantoru-invetiatorescu la scóla confesionala gr. or. rom. din comun'a Sinteá, cotulu Aradului protopresviteratulu Chisineului, se escrie concursu cu terminu de alegere pe diu'a 21. Augustu a. c. st. vechiu.

Emolumintele suntu:

- 1) In bani gat'a 150 fl. v. a.
- 2) 10 maji fênu,
- 3) 5 orgii de lemne in natura, din care are a-se incaldí si scóla,
- 4) pentru scripturistica 5 fl.
- 5) pentru participare la conferintia 5 fl.
- 6) $\frac{1}{4}$ sesiune pamentu estravilanu,
- 7) Cuartiru cu gradina de legumi,
- 8) éra dela morti stól'a indatinata: dela cei mari 40 cr. éra dela cei mici 20 cr.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si subserne recursele lor provédiute cu documintele nece-

Urméza in suplementu.